

FINANCIERINGSINSTRUMENT VOOR DE ORIËNTATIE VAN DE VISSERIJ

HANDLEIDING



EUROPESE COMMISSIE

Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij

Handleiding



Europese Commissie

Ten geleide:

de tekst van deze brochure is gebaseerd op Verordening (EG) nr. 2792/1999 van de Raad van 17 december 1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector.

Foto's: Lionel Flageul, Eureka Slide, Ifremer, Mostra, Markku Saiha (SAKL/FYFF), DG Pêche. Cover: Lionel Flageul

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op Internet via de Europaserver (<http://europa.eu.int>).

Bibliografische gegevens bevinden zich aan het einde van deze publicatie.

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, 2002

ISBN 92-894-1650-5

© Europese Gemeenschappen, 2002
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Printed in Belgium

GEDRUKT OP CHLOORVRIJ GEBLEEKT PAPIER

Inhoudstafel

Inleiding	4
Wat is het FIOV?	6
Waar verleent het FIOV steun?	8
Wat financiert het FIOV?	9
<i>Aanpassing van de visserij-inspanning</i>	9
<i>Vernieuwing van de vloot en modernisering van de vissersvaartuigen..</i>	13
<i>Kleinschalige kustvisserij</i>	17
<i>Binnenvisserij</i>	18
<i>Bescherming en ontwikkeling van de visbestanden</i>	20
<i>Uitrusting van vissershavens</i>	22
<i>Ontwikkeling van de aquacultuur</i>	24
<i>Verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten</i>	26
<i>Verkoopbevordering en marktverruiming</i>	28
<i>Sociale maatregelen ter begeleiding van de herstructurering</i>	31
<i>Collectieve initiatieven van het bedrijfsleven</i>	33
<i>Tijdelijke stillegging van activiteiten</i>	36
Hoe kunt u financiering door het FIOV aanvragen?	39
Andere communautaire steun voor van de visserij afhankelijke regio's	41
<i>Communautair initiatief Pesca</i>	41
<i>Omschakelingsmaatregelen</i>	41
<i>Opleidingsmaatregelen</i>	41
Conclusie	43
Bijlagen	44

Inleiding

Visserij en aquacultuur zijn belangrijke economische activiteiten in de Europese Unie, met name in bepaalde kustgebieden waar weinig economische alternatieven bestaan. Zij leveren bovendien een bijdrage aan de voorziening van de Europese markt, die tegenwoordig een ruimschoots negatieve handelsbalans heeft.

In het licht van de zorgwekkende achteruitgang van de visbestanden en de mondialisering van de economie werkt de visserijsector van de EU al enige jaren aan veranderingen, die nodig zijn om een duurzame exploitatie van de



visbestanden te waarborgen en om het concurrentievermogen van de sector te herstellen.

In het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid (GVB) neemt de Gemeenschap actief deel aan deze herstructurering door middel van het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (FIOV).

De meeste van de visserij afhankelijke gebieden kunnen bovendien een beroep doen op het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor de omschakeling en diversificatie van hun economie.



Wat is het FIOV?

Het FIOV is een van de vier structuurfondsen van de Europese Unie. Het FIOV is in 1993 opgericht ter vervanging van de verschillende structuurinstrumenten die voordien bestonden.

Het draagt enerzijds bij tot de doelstellingen van het GVB door de herstructurering van de sector te begeleiden, en anderzijds tot de versterking van de economische en sociale cohesie van de Unie door de ontwikkeling te stimuleren van de kustgebieden waar de visserij een belangrijke plaats in de economische bedrijvigheid inneemt.

Zo moet het FIOV het bedrijfsleven in de sector helpen te beantwoorden aan de uitdagingen van de nieuwe mondiale economie, een ecologisch duurzame en economisch rendabele exploitatie van de visbestanden te waarborgen, het voortbestaan van de visserij mogelijk te maken in de gebieden waar weinig economische alternatieven zijn, en de Europese consument een grote verscheidenheid aan kwalitatief goede producten te bieden.

De middelen van het FIOV worden toegekend op basis van meerjarige programma's die de Commissie en iedere lidstaat in onderling overleg opstellen. Deze programma's worden, naargelang van de situatie, enkelvoudige programmeringsdocumenten (EPD's) of operationele programma's (OP's) genoemd (¹). De huidige programmeringsperiode duurt 7 jaar en loopt van 2000 tot en met 2006.

De algemene regels voor steunverlening in het kader van het FIOV worden op het niveau van de Gemeenschap vastgesteld, maar de selectie van de projecten gebeurt op het niveau van de lidstaat.

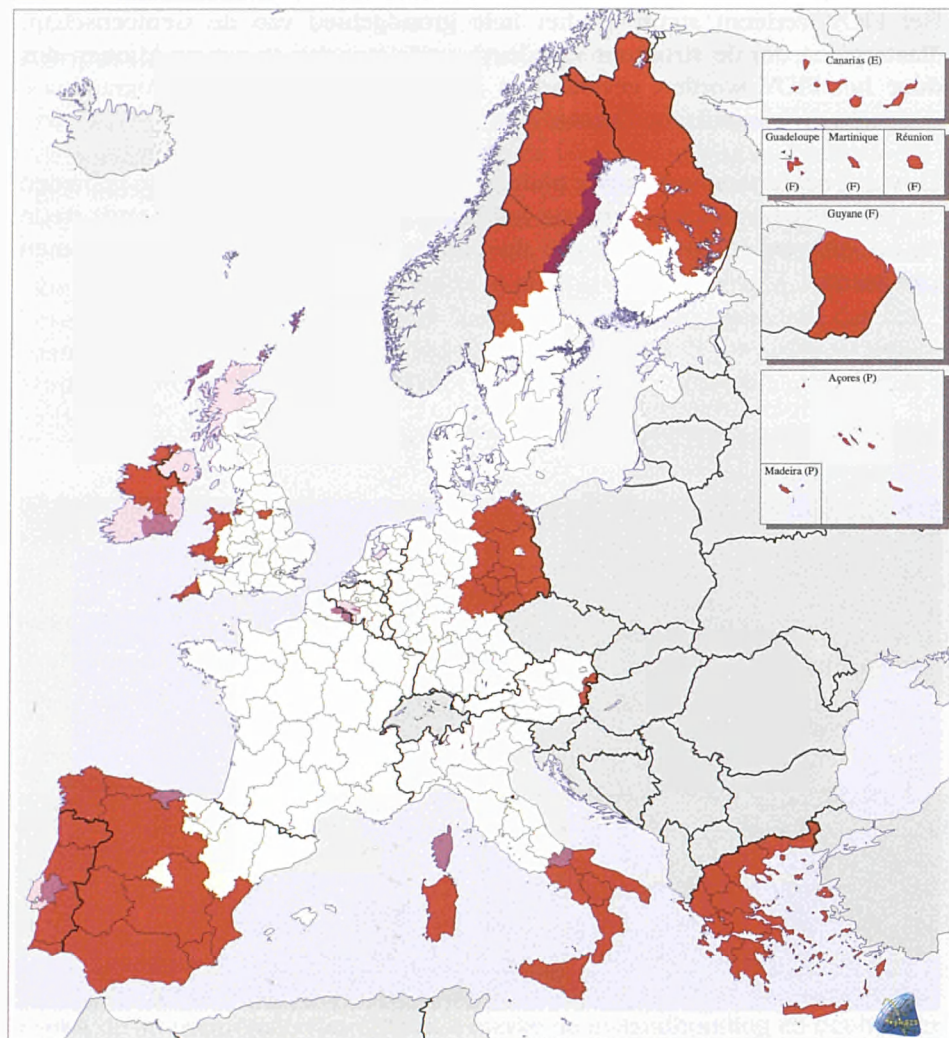
Het FIOV werkt op basis van het cofinancieringsbeginsel: de lidstaten moeten altijd met overheidsmiddelen aan de financiering van projecten bijdragen. Als de communautaire steun verband houdt met een investering die inkomsten genereert, moeten de collectieve of individuele begunstigden bovendien een eigen bijdrage leveren.

Voor de periode 2000-2006 beschikt het FIOV over een totale begroting van 3,7 miljard euro, waarvan 2,6 miljard in het kader van doelstelling 1 en 1,1 miljard elders.

(¹) Zie glossarium in de bijlage.



Europese Unie
Structuurfondsen 2000-2006: doelstelling 1-gebieden



- Doelstelling 1
- Overgangssteun (tot 2005)
- Overgangssteun (tot 2006)
- Specifiek programma

0 100 500 km

Waar verleent het FIOV steun?

Het FIOV verleent steun op het hele grondgebied van de Gemeenschap. Maatregelen om de structuur van de visserijsector aan te passen kunnen dus door het FIOV worden gesteund in het kader van meerjarenprogramma's, ongeacht de geografische ligging.

Er wordt echter een verhoogde bijdrage toegekend voor projecten in gebieden die een ontwikkelingsachterstand hebben, namelijk de regio's die voor steun uit hoofde van doelstelling 1 van de structuurfondsen in aanmerking komen (zie kaart).



© Ifremer

Het FIOV is actief in de hele Unie, maar levert vooral een grote bijdrage aan projecten in regio's met een ontwikkelingsachterstand.

Wat financiert het FIOV?

Aanpassing van de visserij-inspanning

De overcapaciteit van de visserijvloot in verhouding tot de visbestanden is de oorzaak van vele problemen waarmee de visserijsector momenteel wordt geconfronteerd. Het is dan ook een van de eerste prioriteiten van de Unie de sector te helpen om een ecologisch duurzaam en economisch rendabel evenwicht te vinden, waarbij de visserijbedrijven hun concurrentiepositie kunnen herstellen zonder de visbestanden in gevaar te brengen. Om tot dit evenwicht te komen moet onder andere worden aangemoedigd dat een aantal vaartuigen aan de vloot wordt onttrokken in het kader van meerjarige oriëntatieprogramma's (MOP's) met kwantitatieve doelstellingen voor de afbouw van de overcapaciteit.

❑ Drie typen maatregelen komen voor overheidssteun in aanmerking:

- de sloop van het vaartuig;
- de definitieve overbrenging van het vaartuig naar een derde land, ook in het kader van een gemengde vennootschap;
- het gebruik van het vaartuig voor andere doeleinden dan visserij.

❑ In elk van deze gevallen moet het vaartuig ten minste tien jaar oud zijn. Vaartuigen die definitief worden overgebracht, ook in het kader van een gemengde vennootschap, moeten ten minste 30 jaar oud zijn en een tonnage van 20 BRT of 22 GT hebben.

Vaartuigen mogen niet worden overgebracht naar een derde land dat kandidaat is voor toetreding tot de Unie, en de overbrenging mag niet in strijd zijn met de internationale voorschriften inzake de instandhouding en het beheer van de visbestanden, noch met de sociale bepalingen inzake de arbeidsvoorwaarden voor vissers.

❑ De regeling inzake de oprichting van gemengde vennootschappen is enigszins gewijzigd ten opzichte van de tijdens de programmeringsperiode 1994-1999 geldende regeling. Tijdelijke samenwerkingsverbanden komen niet meer voor financiering door het FIOV in aanmerking en de steunpercentages zijn aanzienlijk lager dan voorheen (zie verder).

Ook gelden nieuwe voorwaarden:

- de gemengde vennootschap moet een overeenkomstig de wetten van het derde land opgerichte en geregistreeerde handelsvennootschap zijn, of moet de vorm hebben van een participatie in het vennootschappelijk kapitaal van een reeds geregistreeerde vennootschap; de vennootschap moet ten doel hebben activiteiten in de visserijsector uit te oefenen in de wateren die onder de jurisdictie van het derde land vallen;
- de participatie van de partner uit de Gemeenschap moet tussen 25 % en 75 % van het aandelenkapitaal bedragen;
- de begunstigde moet een bankgarantie stellen voor een bedrag dat gelijk is aan 20 % van de premie; deze bankgarantie zal worden vrijgegeven na vijf jaar mits aan alle voorwaarden is voldaan;
- gedurende vijf jaar mag het vaartuig niet voor andere dan de overeengekomen doeleinden, noch door andere reders worden gebruikt;
- het vaartuig wordt definitief uit het communautaire gegevensbestand geschrapt en uitgesloten van visserijactiviteiten in de communautaire wateren.

Premietarieven (*)	
Categorie vaartuigen naar brutotonnage (GT)	EUR
0 < 10	11 000/GT + 2 000
10 < 25	5 000/GT + 62 000
25 < 100	4 200/GT + 82 000
100 < 300	2 700/GT + 232 000
300 < 500	2 200/GT + 382 000
500 en meer	1 200/GT + 882 000
Categorie vaartuigen naar brutoregistertonnage (BRT)	EUR
0 < 25	8 200/BRT
25 < 50	6 000/BRT + 55 000
50 < 100	5 400/BRT + 85 000
100 < 250	2 600/BRT + 365 000

(*) Vanaf 1 januari 2000, voor vaartuigen met een lengte van meer dan 24 m tussen de loodlijnen, en vanaf 1 januari 2004 voor alle vaartuigen, zijn alleen de GT-tarieven van toepassing.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap (FIOV-steun)

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$
------------------	---

Slooppremies (maximumbedrag)

Vaartuigen van 10 tot 15 jaar oud	Vaartuigen van 16 tot 29 jaar oud	Vaartuigen van 30 jaar en ouder
Nevenstaand tarief	Tarief verminderd met 1,5 % per jaar na 15 jaar	Tarief verminderd met 22,5 %

Premies voor de definitieve overbrenging (maximumbedrag)

Gemengde vennootschap	Eenvoudige overbrenging naar een derde land
80 % van de slooppremietarieven	50 % van de slooppremietarieven
Overbrenging voor specifieke doeleinden ⁽³⁾	Andere overbrengingen
Slooppremietarieven	50 % van de slooppremietarieven

(³) Instandhouding van het historisch erfgoed op het grondgebied van een lidstaat, visserijonderzoek, opleiding door overheids- of semi-overheidsinstanties van een lidstaat, of controle van visserijactiviteiten.



© Lionel Flageul

Steun van het FIOV voor het moderniseren van vaartuigen mag niet leiden tot een uitbreiding van de visserij-inspanning.

Vernieuwing van de vloot en modernisering van de vissersvaartuigen

Verbetering van de veiligheid en van de hygiënische en de arbeidsomstandigheden aan boord van vissersvaartuigen, verbetering van de behandeling van vis en toepassing van selectievere vangsttechnieken zijn onontbeerlijke maatregelen om het concurrentievermogen van de communautaire vloot in stand te houden en de visbestanden op duurzame en verantwoorde wijze te exploiteren. De overheidssteun mag echter niet bijdragen tot een nog grotere overcapaciteit van de vloot. Overheidssteun (zowel van de Gemeenschap als van de nationale of regionale overheden) voor de bouw of modernisering van vaartuigen kan dus alleen worden toegestaan als de totale jaarlijkse doelstellingen van de meerjarige oriëntatieprogramma's worden gehaald.

- Wanneer de jaarlijkse doelstellingen van de betreffende vlootsegmenten zijn gehaald, kan in de periode 2000-2006 overheidssteun voor de bouw van een vaartuig worden verleend als zonder overheidssteun aan de vloot dezelfde capaciteit wordt onttrokken als in het betrokken segment wordt ingebracht.
- Wanneer de jaarlijkse doelstellingen van de betreffende vlootsegmenten in de periode 2000-2006 niet zijn gehaald, kan overheidssteun voor de bouw van een vaartuig alleen worden verleend als zonder overheidssteun aan de vloot een capaciteit wordt onttrokken die ten minste 30 % groter is dan de ingebrachte nieuwe capaciteit.
- Overheidssteun voor de bouw van vaartuigen van minder dan 12 meter (met uitzondering van trawlers) is alleen mogelijk op voorwaarde dat die maatregel niet leidt tot een vergroting van de totale visserij-inspanning.
- Steun voor de modernisering van vaartuigen mag geen invloed hebben op de capaciteit, noch in tonnage noch in motorvermogen.

De vaartuigen moeten worden gebouwd met inachtneming van:

- de communautaire regels inzake hygiëne, veiligheid, gezondheid, productkwaliteit en arbeidsomstandigheden,
- de communautaire bepalingen betreffende de meting van schepen,
- de regels inzake de controle op de visserij.

De investeringen voor de modernisering van een vaartuig moeten zijn gericht op:

- rationalisatie van de visserij, met name gebruik van selectievere vangstmethoden; de vervanging van vistuigen wordt echter niet door het FIOV gefinancierd,
- verbetering van de behandeling en de kwaliteit van producten aan boord,
- verbetering van de arbeidsomstandigheden en van de veiligheid.

Bouw van nieuwe vaartuigen — Subsidiabele kosten

Categorie vaartuigen naar brutotonnage (GT)	EUR
0 < 10	22 000/GT + 4 000
10 < 25	10 000/GT + 124 000
25 < 100	8 400/GT + 164 000
100 < 300	5 400/GT + 464 000
300 < 500	4 400/GT + 764 000
500 en meer	2 400/GT + 1 764 000

Modernisering van vissersvaartuigen — Subsidiabele kosten

Categorie vaartuigen naar brutotonnage (GT)	EUR
0 < 10	11 000/GT + 2 000
10 < 25	5 000/GT + 62 000
25 < 100	4 200/GT + 82 000
100 < 300	2 700/GT + 232 000
300 < 500	2 200/GT + 382 000
500 en meer	1 200/GT + 882 000

Participatiepercentages voor de bouw of de modernisering van vaartuigen (als percentage van de subsidiabele kosten met inachtneming van de maxima)

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$A \leq 35 \%$
	$B \geq 5 \%$
	$C \geq 60 \%$
Overige gebieden	$A \leq 15 \%$
	$B \geq 5 \%$
	$C \geq 60 \%$



© Lionel Flageul

De kleinschalige kustvisserij is van fundamenteel belang, niet alleen voor de totale economie van de sector maar ook voor het economisch en sociaal weefsel van de kustgebieden van de Unie.

Kleinschalige kustvisserij

De vaartuigen met een totale lengte van minder dan 12 meter vormen 60 % van het totale aantal vaartuigen in de Unie. Gelet op hun vangsten spelen deze schepen een fundamentele rol, zowel voor de algemene economie van de sector als voor de sociale en economische structuur van de kustgebieden van de Unie.

Voortaan kan het FIOV aan de kustvisserij (met uitzondering van trawlers) steun toekennen voor projecten van samenwerkingsverbanden, gezinnen of verenigingen, vooral met betrekking tot:

- de verbetering van de hygiënische omstandigheden, de werkomstandigheden en de veiligheid,
- de invoering van selectievere vangsttechnieken,
- de organisatie van de productieketen met het doel de toegevoegde waarde van de producten te verhogen,
- beroepsopleiding en omscholing.

Deze maatregelen vormen een aanvulling op de geplande specifieke aanpak met betrekking tot de bouw en modernisering van schepen van minder dan 12 m (zie vorig punt).

Hierbij zij vermeld dat voor de premie een maximumbedrag van 150 000 euro per collectief project geldt.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$
------------------	---

Binnenvisserij

In een aantal landen van de Unie, zoals Finland, is de professionele zoetwatervisserij een economisch belangrijke activiteit. In Finland zijn ongeveer duizend vissers actief in laatstgenoemde visserijtak.

Het FIOV kan voortaan steun verlenen voor de bouw en modernisering van schepen voor de binnenvisserij.

De vaartuigen moeten worden gebouwd met inachtneming van:

- de communautaire regels inzake hygiëne, veiligheid, gezondheid, productkwaliteit en arbeidsomstandigheden,
- de communautaire bepalingen betreffende de meting van schepen,
- de regels inzake de controle op de visserij.

De investeringen voor de modernisering van een vaartuig moeten zijn gericht op:

- rationalisatie van de visserij, met name gebruik van selectievere vangstmethoden,
- verbetering van de behandeling en de kwaliteit van producten aan boord,
- verbetering van de arbeidsomstandigheden en van de veiligheid.

Er wordt echter nooit steun toegekend als de investeringen het evenwicht tussen de omvang van de vloot en de overeenkomstige beschikbare visbestanden in gevaar kunnen brengen.

Vaartuigen die met steun van het FIOV zijn gebouwd voor de binnenvisserij, mogen niet worden ingezet voor de zeevisserij.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1

$A \leq 35 \%$

$B \geq 5 \%$

$C \geq 40 \%$

Overige gebieden

$A \leq 15 \%$

$B \geq 5 \%$

$C \geq 60 \%$



© Markku Saiha (SAKL/FYFF)

Het FIOV kan ook een bijdrage leveren aan de bouw of modernisering van vaartuigen voor de binnenvisserij, een activiteit die in sommige landen van de Unie ook economisch belangrijk is.

Bescherming en ontwikkeling van de visbestanden

De totstandbrenging van beschermde aquatische gebieden, met name door de aanleg van kunstmatige riffen, maakt sinds 1983 deel uit van het structuurbeleid. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld beschermingsriffen, herpopulatieriffen of concentratieriffen.

Het FIOV kan bijdragen in de financiering van vaste of verplaatsbare elementen om bestanden te beschermen en te ontwikkelen die:

- van collectief belang zijn,
- worden uitgevoerd door overheids- of semi-overheidsinstanties dan wel erkende beroepsorganisaties,
- geen negatief effect op het aquatische milieu hebben.

Elk project moet gedurende ten minste vijf jaar wetenschappelijk worden gevolgd.

Er wordt echter geen steun toegekend voor herpopulatie.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$
------------------	---



© Lionel Flageul

Het FIOV kan deelnemen aan de financiering van concrete middelen om het mariene milieu te beschermen en visbestanden te ontwikkelen.

Uitrusting van vissershavens

Optimale omstandigheden voor de aanvoer van vis en de afhandeling ervan aan de wal zijn belangrijk om de versheid van de producten voor de consument te garanderen. Sinds 1988 verleent de Unie steun voor de aanleg van koelinstallaties en van zones voor de aanvoer, de behandeling en de opslag van visserijproducten.

Er kan steun worden toegekend voor investeringen betreffende installaties en uitrusting:

- om de aanvoer, de behandeling en de opslag van visserijproducten in de havens te verbeteren;
- om de activiteiten van vissersvaartuigen te ondersteunen (bevoorrading met brandstof, ijs en water, onderhoud en reparatie van de vissersvaartuigen);
- voor de inrichting van de kaden, om de veiligheid bij het laden of lossen te vergroten.



© Mostra

Sinds 1988 kent de Unie steun toe voor de uitrusting van vissershavens om optimale omstandigheden voor het lossen van de vis en het behandelen ervan op de wal te waarborgen.

Er zal prioriteit worden verleend aan investeringen die van collectief belang zijn voor de vissers en die bijdragen tot een betere dienstverlening.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Zonder participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$

Met participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$A \leq 35 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 40 \%$
Overige gebieden	$A \leq 15 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 60 \%$

Ontwikkeling van de aquacultuur

De aquacultuur speelt een steeds belangrijker rol in de productie van visserij-producten. In 1997 was de aquacultuur goed voor 15 % van het volume en 25 % van de waarde van de totale productie in de Gemeenschap. In de aquacultuur zijn ongeveer 80 000 mensen werkzaam, er worden veel uiteenlopende soorten gekweekt en er wordt een grote verscheidenheid aan methoden toegepast.

Steun kan worden verleend voor investeringen in materieel, zoals:

- voorzieningen voor productie en beheer (bijv. bouw, uitbreiding, uitrusting en modernisering van installaties);
- voorzieningen ter verbetering van de hygiëne of de gezondheid, ter verbetering van de productkwaliteit of ter vermindering van de negatieve gevolgen voor het milieu;
- constructies om de watercirculatie binnen de aquacultuurbedrijven aan te passen of te verbeteren, en bedrijfsvaartuigen.

Overeenkomstig de communautaire wetgeving kan steun voor projecten voor intensieve visteelt slechts worden toegestaan na evaluatie van de gevolgen voor het milieu.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	A ≤ 35 %
	B ≥ 5 %
	C ≥ 40 %

Overige gebieden	A ≤ 15 %
	B ≥ 5 %
	C ≥ 60 %



© Lionel Flageul

De aquacultuur, waarin ongeveer 80 000 mensen werkzaam zijn, speelt een steeds grotere rol in de aanvoer van visserijproducten.

Verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten

In de Europese Unie zijn de verwerkte visserij- en aquacultuurproducten goed voor bijna het dubbele van de waarde van de communautaire vangst en voor zo'n 96 000 banen, oftewel 23 % van de totale werkgelegenheid in de sector. De handelsbalans van de Gemeenschap voor verwerkte producten is echter ruimschoots negatief en in sommige landen is de verwerkende industrie afhankelijk van import voor de aanvoer van grondstoffen. De industrie voor de verwerking van visserij- en aquacultuurproducten is een sterk gediversifieerde bedrijfstak, met een zeer oude traditie en toch zeer innoverend.

Steun voor investeringen in de sector van de verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten (met uitzondering van de kleinhandel) kan worden toegekend voor producten die voor menselijke consumptie bestemd zijn en voor de behandeling van afval van deze producten.

De investeringen kunnen betrekking hebben op materiële voorzieningen:

- voor productie en beheer (bijv. bouw, uitbreiding, uitrusting en modernisering van installaties), of
- ter verbetering van de hygiëne of de gezondheid, ter verbetering van de productkwaliteit of ter vermindering van de negatieve gevolgen voor het milieu.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigen

Regio's van doelstelling 1

A ≤ 35 %

B ≥ 5 %

C ≥ 40 %

Overige gebieden

A ≤ 15 %

B ≥ 5 %

C ≥ 60 %



© Lionel Flageul

Het FIOV verleent steun aan de sector van de verwerking en afzet van visserij- en aquacultuurproducten.

Verkoopbevordering en marktverruiming

Sinds 1988 verleent de Gemeenschap actief steun voor het organiseren van afzetbevorderingscampagnes voor visserij- en aquacultuurproducten. Voorbeelden hiervan zijn de campagne, gericht op de Spaanse consument, tegen de consumptie van ondermaatse vis, en de campagne onder Franse consumenten om de consumptie van verse vis te bevorderen. Ze kunnen ook de vorm aannemen van educatieve programma's voor onderwijzend personeel en leerlingen van het basis- en middelbaar onderwijs, zoals in het Verenigd Koninkrijk.

Het FIOV kan collectieve acties financieren inzake verkoopbevordering en om nieuwe afzetmogelijkheden voor visserij- en aquacultuurproducten te zoeken, zoals (niet-limitatieve lijst):

- acties inzake kwaliteitsborging en productetikettering;
- verkoopbevorderingscampagnes;
- enquêtes over het verbruik;
- deelneming aan vakbeurzen en tentoonstellingen;
- organisatie van studiereizen en handelsmissies;
- marktonderzoek, met name naar de afzetmogelijkheden voor communautaire producten in derde landen;
- advies en andere diensten ter ondersteuning van afzet en verkoop.

De investeringen kunnen betrekking hebben op:

- de kosten van reclamebureaus en andere diensten in verband met het opzetten en de uitvoering van acties;
- de aankoop of huur van advertentieruimte, zendtijd en dergelijke, het bedenken van slagzinnen en het ontwerpen van emblemen voor de duur van de acties;
- de kosten voor het uitgeven van materiaal, extern personeel, lokalen en voertuigen, voorzover die voor de acties noodzakelijk zijn.

Voorrang wordt gegeven aan:

- acties die gericht zijn op de afzet van soorten waarvan er een overschot is of die onderbevist zijn;
- individuele of gezamenlijke initiatieven van producentenorganisaties;
- de uitvoering van een kwaliteitsbeleid;
- afzetbevordering van volgens milieuvriendelijke methoden verkregen producten.

De acties mogen echter niet zijn afgestemd op handelsmerken en mogen niet verwijzen naar een land of een bepaald geografisch gebied, tenzij in het specifieke geval waarin de verwijzing naar de oorsprong officieel is erkend op grond van Verordening (EEG) nr. 2081/92 inzake de bescherming van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen van landbouwproducten en levensmiddelen.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Zonder participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$
------------------	---

Met participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$A \leq 35 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 40 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$A \leq 15 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 60 \%$
------------------	---

Sociale maatregelen ter begeleiding van de herstructurering

De Gemeenschap heeft besloten de gevolgen op sociaal en economisch gebied van de herstructurering van de visserijsector te verzachten door degenen die door de stopzetting van visserijactiviteiten worden getroffen, een vergoeding te geven of de mogelijkheid te bieden tot omschakeling. Daarnaast kan, gelet op het gebrek aan interesse voor het beroep onder de jeugd, steun worden toegekend om de toegang tot het statuut van zelfstandige te vergemakkelijken.

Om de door de herstructurering van de visserijsector getroffen vissers te helpen, kan het FIOV het volgende cofinancieren:

- nationale regelingen voor vervroegde uittreding van vissers die ten minste 55 jaar oud zijn en minder dan tien jaar verwijderd zijn van de in de betrokken lidstaat geldende pensioengerechtigde leeftijd; begunstigten moeten bewijzen dat zij ten minste tien jaar het beroep van visser hebben uitgeoefend;
- individuele premies van maximaal 10 000 euro voor vissers die kunnen aantonen dat zij het beroep sinds ten minste twaalf maanden uitoefenen, wanneer zij hun werk verliezen als gevolg van de definitieve beëindiging van de visserijactiviteit op hun vaartuig;
- individuele premies voor vissers die kunnen aantonen dat zij het beroep sinds ten minste vijf jaar uitoefenen, met het oog op herscholing of diversificatie van hun activiteiten naar gebieden buiten de zeevisserij; het bedrag van de premies is afhankelijk van de omvang van het project en van de financiële bijdragen van de begunstigde, en kan maximaal 50 000 euro bedragen.

Om de aanschaf van een eigen vaartuig voor jonge vissers te vergemakkelijken, kan het FIOV bovendien steun cofinancieren aan vissers onder de 35 jaar voor de eerste verwerving van een vaartuig; het vissersvaartuig moet een lengte over alles van minimaal 7 en maximaal 24 m hebben, minimaal 10 en maximaal 20 jaar oud zijn, en reeds opgenomen zijn in het communautair gegevensbestand van vissersvaartuigen; het bedrag van de steun is afhankelijk van de omvang en de leeftijd van het schip en van de financiële voorwaarden voor de verwerving; de steun mag ten hoogste 10 % van de aankoopprijs en maximaal 50 000 euro bedragen; de eigendom mag niet worden overgedragen tussen leden van dezelfde familie tot de tweede graad van verwantschap.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$ $B \geq 25 \%$
----------------------------	---

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$ $B \geq 50 \%$
------------------	---



© Eureka Slide

Om vissers te helpen die worden getroffen door de definitieve beëindiging van hun activiteiten, kan het FIOV onder bepaalde voorwaarden nationale regelingen voor vervroegde uittreding medefinancieren.

Collectieve initiatieven van het bedrijfsleven

Met steun van het FIOV wil de Gemeenschap het bedrijfsleven aanmoedigen zijn krachten te bundelen om gemeenschappelijke instrumenten voor het beheer van de visbestanden of van hun activiteit tot stand te brengen, om zich aan te passen aan de nieuwe situatie op de markt voor visserijproducten, of om een sectorale aanpak te ontwikkelen.

Het FIOV kan steun verlenen voor uiteenlopende initiatieven die het bedrijfsleven neemt om de rol van de bedrijven te versterken en activiteiten te rationaliseren, zoals:

- de oprichting van producentenorganisaties;
- de uitvoering, door producentenorganisaties, van een plan voor de verbetering van de kwaliteit;
- acties van collectief belang voor een rationeler beheer van de visbestanden, die door producentenverenigingen of -groeperingen of door andere, namens de producenten handelende organisaties worden ondernomen; deze initiatieven kunnen betrekking hebben op het beheer van de visserij-inspanning, bevordering van technische maatregelen voor de instandhouding van de bestanden, met inbegrip van selectievere vangstmethoden, maatregelen voor de verbetering van de arbeidsomstandigheden en de hygiëne in verband met de producten, collectieve aquacultuuruitrustingen, maatregelen voor een betere bescherming van het milieu en van de ecosystemen langs de kust, organisatie van de elektronische handel in visserijproducten, toegang tot opleiding en tot het zelfstandig ondernemerschap, kwaliteitsverbetering of technische innovatie (niet-limitatieve lijst).

Het FIOV kan ook studies, proef- en demonstratieprojecten en acties op het gebied van opleiding, technische bijstand en uitwisseling van ervaringen cofinancieren met betrekking tot de verschillende aspecten van de sector, met inbegrip van acties voor gelijke kansen voor vrouwen en mannen. Projecten betreffende de experimentele visserij komen voor steun in aanmerking voorzover ze gericht zijn op het gebruik van meer selectieve vangstmethodes.

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Andere dan door overheidsinstanties uitgevoerde proefprojecten

Regio's van doelstelling 1	$A \leq 75 \%$
	$B \geq 5 \%$
	$C \geq 20 \%$

Overige gebieden	$A \leq 50 \%$
	$B \geq 5 \%$
	$C \geq 30 \%$

Innoverende acties en technische bijstand, waaronder door overheidsinstanties uitgevoerde proefprojecten

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$
	$B \geq 25 \%$

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$
	$B \geq 50 \%$

Door het bedrijfsleven uitgevoerde acties zonder participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$50 \% \leq A \leq 75 \%$
	$B \geq 25 \%$

Overige gebieden	$25 \% \leq A \leq 50 \%$
	$B \geq 50 \%$

Door het bedrijfsleven uitgevoerde acties met participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1	$A \leq 35 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 40 \%$
Overige gebieden	$A \leq 15 \%$ $B \geq 5 \%$ $C \geq 60 \%$

Tijdelijke stillegging van activiteiten

Alleen al in het jaar 2000 hebben de schorsing van de overeenkomst tussen de Gemeenschap en Marokko, de schipbreuk van de Erika en de daling van de kabeljauwstand in de Noordzee er op pijnlijke wijze aan herinnerd dat de economische levensvatbaarheid van visserijbedrijven afhankelijk is van politieke, ecologische en biologische factoren waarop deze bedrijven geen vat hebben.

Er kan tijdelijke steun worden verleend aan vissers of eigenaren van vaartuigen die hun activiteiten noodgedwongen tijdelijk moeten stilleggen:

- in geval van een niet te voorziene gebeurtenis, in het bijzonder als gevolg van biologische oorzaken (bv. bij industriële of natuurlijke vervuiling);
- in geval van niet-vernieuwing of schorsing van een door de Gemeenschap gesloten visserijovereenkomst;
- ingeval een plan voor het herstel van een met uitputting bedreigd bestand wordt uitgevoerd;
- ingeval technische beperkingen voor bepaalde vistuigen of vangstmethoden worden vastgesteld.

Deze bijzondere maatregelen moeten wetenschappelijk worden gemotiveerd en in voorkomend geval worden vastgesteld bij besluit van de bevoegde communautaire instanties (Commissie, Raad van Visserijministers).

Participatiepercentages

A = financiële participatie van de Gemeenschap

B = totaal van de financiële participaties van de nationale, regionale, plaatselijke en andere overheden van de betrokken lidstaat

C = financiële participatie van particuliere begunstigden

Regio's van doelstelling 1

$50 \% \leq A \leq 75 \%$

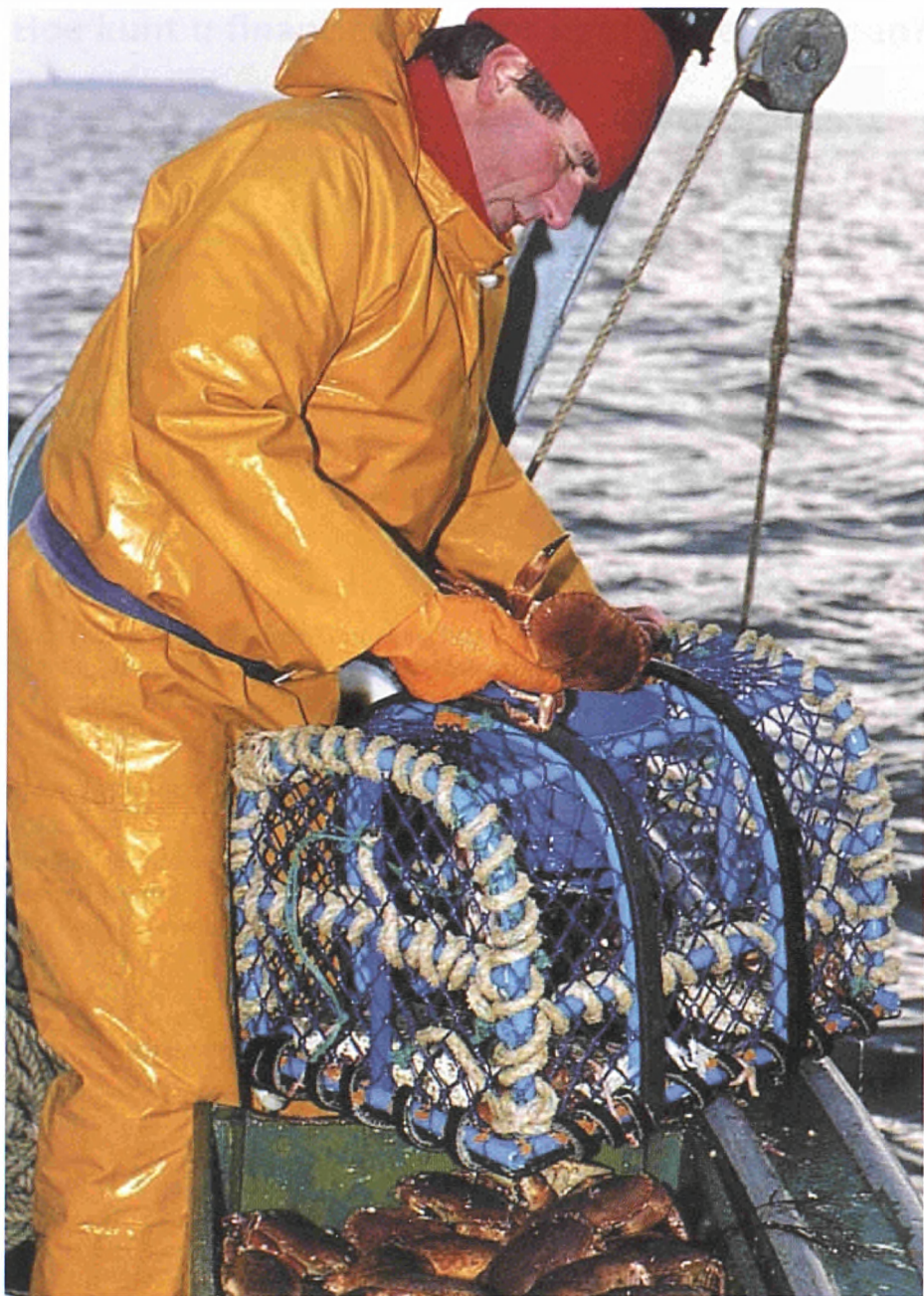
$B \geq 25 \%$

Overige gebieden

$25 \% \leq A \leq 50 \%$

$B \geq 50 \%$

Maximumbedrag (overeenkomstig artikel 16, lid 3): 1 miljoen euro of 4 % van de financiële bijstand van de Gemeenschap.



© Lionel Flageul

Hoe kunt u financiering door het FIOV aanvragen?

De projecten worden geanalyseerd en geselecteerd door de in iedere lidstaat aangewezen beheersautoriteit(en), en niet door de diensten van de Europese Commissie.

Om voor financiële steun van het FIOV in aanmerking te komen, moeten projectvoorstellen worden gericht aan:

in België:

Ministerie van Middenstand en Landbouw
Bestuur voor het landbouwbeleid
Dienst Zeevisserij
Administratief centrum
Vrijhavenstraat 5
B-8400 Oostende

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Land- en tuinbouwondersteuningsbeleid
Leuvenseplein 4, 3e verdieping
B-1000 Brussel

in Nederland:

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus: 20401
2500 EK 's-Gravenhage
Tel. (31-70) 378 43 42
Fax (31-70) 379 61 53

Op deze adressen:

- kan worden nagegaan of het project onder de werkingssfeer van het FIOV valt;
- kan worden gecontroleerd of het project in overeenstemming is met de door de Commissie en de Belgische, respectievelijk de Nederlandse, autoriteiten in overleg vastgestelde prioriteiten voor de periode 2000-2006;
- kunnen inlichtingen worden verkregen over de nodige stappen voor het indienen van een steunaanvraag.

Andere communautaire steun voor van de visserij afhankelijke regio's

Communautair initiatief Pesca

Evenals negen andere communautaire initiatieven is het communautair initiatief Pesca, dat gedurende de periode 1994-1999 is uitgevoerd, in 2000 stopgezet. Enkele van de steunmaatregelen ten behoeve van de economische en sociale diversificatie in het kader van Pesca vallen voortaan onder de werkingssfeer van het FIOV (zie hierboven).

Omschakelingsmaatregelen

Andere maatregelen voor de omschakeling en diversificatie van plaatselijke economieën komen in aanmerking voor steun uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling als de projecten worden uitgevoerd in gebieden met een ontwikkelingsachterstand (doelstelling 1 van de structuurfondsen) of met het oog op de economische en sociale omschakeling van gebieden met structurele problemen (doelstelling 2 van de structuurfondsen), waaronder van de visserij afhankelijk gebieden.

Opleidingsmaatregelen

Acties op het gebied van human resources, met name initiatieven voor specifieke of continue opleiding om de kans op nieuw werk te vergroten, de bevordering van maatregelen om op economische en sociale veranderingen te anticiperen en deze te vergemakkelijken, of de bevordering van gelijke kansen voor vrouwen en mannen, komen in aanmerking voor steun uit hoofde van het Europees Sociaal Fonds (doelstelling 3 van de hervormde structuurfondsen), ongeacht de geografische ligging.

Conclusie

Met het FIOV komt de Europese Unie haar verplichtingen jegens de visserijsector na. Het voortbestaan van deze sector is onontbeerlijk voor de economie van de kustgebieden en voor de voorziening van de communautaire markt voor visserijproducten. Voor de toekomst moet worden gestreefd naar een moderne sector met voldoende concurrentievermogen op basis van een duurzame en verantwoorde exploitatie van de visbestanden.



© Lionel Flageul

Bijlagen

Glossarium

Bebeersautoriteit: iedere door de lidstaat aangewezen openbare of particuliere, nationale, regionale of plaatselijke instantie of autoriteit die is belast met het beheer van de steunverlening uit hoofde van de structuurfondsen.

Comités van toezicht: instanties bestaande uit vertegenwoordigers van de regio's, de lidstaat, de verantwoordelijke instanties en de Commissie. Deze comités evalueren regelmatig de uitvoering van de programma's en doen in voorkomend geval voorstellen om de steunverlening aan te passen.

Communautair bestek (CB): meerjarig ontwikkelingscontract, opgesteld in het kader van een partnerschap tussen een lidstaat en de Europese Commissie. In het CB worden de ontwikkelingsdoelstellingen vastgesteld, worden prioritaire zwaartepunten voor de communautaire steun gekozen en wordt een indicatief financieringsplan opgesteld. De visserijsector is een van de prioritaire zwaartepunten van het CB voor doelstelling 1 voor de betrokken landen en regio's.

Economische en sociale cohesie: solidariteit tussen de volken van de Europese Unie, economische en sociale vooruitgang en een sterkere samenhang zijn vastgelegd in het eerste deel van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap. In artikel 158 van het Verdrag staat: „De Gemeenschap stelt zich in het bijzonder ten doel de verschillen tussen de ontwikkelingsniveaus van de onderscheiden regio's en de achterstand van de minst begunstigde regio's of eilanden, met inbegrip van de plattelandsgebieden, te verkleinen”. Binnen het beleid voor economische en sociale cohesie zijn de structuurfondsen de instrumenten bij uitstek waarin de solidariteit binnen de Gemeenschap tot uitdrukking komt.

Enkelvoudig programmeringsdocument (EPD): deze documenten bevatten zowel elementen van een CB als van een OP. Ze betreffen meestal door de structuurfondsen gefinancierde steun voor bedragen tot een miljard euro. Buiten de gebieden van doelstelling 1 wordt steun van het FIOV verleend in het kader van EPD's.

Operationeel programma (OP): samenhangend geheel van meerjarige maatregelen waaraan wordt bijgedragen door een of meer structuurfondsen. Meestal

wordt na de goedkeuring van een CB een OP ingediend om financiële steun van de structuurfondsen aan te vragen.

Prioritaire doelstellingen van de structuurfondsen: de financiële steun wordt vooral gericht op drie prioritaire doelstellingen. Doelstelling 1 (EFRO, ESF, EOGFL en FIOV) is de belangrijkste doelstelling en betreft de ontwikkeling en structurele aanpassing van regio's met een ontwikkelingsachterstand. Doelstelling 2 (EFRO, ESF) betreft de economische en sociale omschakeling van gebieden met structurele problemen. Doelstelling 3 (ESF) is niet gebiedsgebonden, maar beoogt het beleid en de regelingen inzake onderwijs, opleiding en werkgelegenheid aan te passen en te moderniseren. Het FIOV verleent verder steun buiten de gebieden van doelstelling 1, zonder geografische beperkingen.

Programmacomplement: hierin worden de binnen ieder programma gefinancierde maatregelen gedetailleerd beschreven. Het wordt opgesteld door de voor het programma verantwoordelijke instanties (of beheersautoriteiten), die de projecten selecteren.

Structuurfondsen: algemene benaming voor verschillende financieringsinstrumenten: het EFRO (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, het ESF (Europees Sociaal Fonds), het EOGFL (Europees Oriëntatie- en Garantiefonds voor de Landbouw), het FIOV (Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij). Door middel van deze fondsen verleent de Europese Unie financiële steun voor het oplossen van structurele economische en sociale problemen, teneinde de ongelijkheid tussen verschillende regio's en verschillende sociale groepen te verkleinen.

Wetgeving

Verordening (EEG) nr. 3760/92 van de Raad van 20 december 1992 tot invoering van een communautaire regeling voor de visserij en de aquacultuur (PB L 389 van 31.12.1992).

Verordening (EG) nr. 1260/1999 van de Raad van 21 juni 1999 houdende algemene bepalingen inzake de structuurfondsen (PB L 161, 26.6.1999).

Verordening (EG) nr. 1783/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 21 juni 1999 met betrekking tot het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. (PB L 213, 13.8.1999).

Verordening (EG) nr. 1784/1999 van het Europees Parlement en de Raad van 12 juli 1999 betreffende het Europees Sociaal Fonds (PB L 213, 13.8.1999).

Verordening (EG) nr. 1263/1999 van de Raad van 21 juni 1999 betreffende het Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij (PB L 161, 26.6.1999).

Verordening (EG) nr. 2792/1999 van de Raad van 17 december 1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector (PB L 337, 30.12.1999).

Verordening (EG) nr. 1258/1999 van de Raad van 17 mei 1999 betreffende de financiering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (PB L 160, 26.6.1999).

Te raadplegen Internetsites

http://europa.eu.int/comm/fisheries/policy_nl.htm

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_nl.htm

http://europa.eu.int/comm/employment_social

http://europa.eu.int/comm/dgs/agriculture/index_nl.htm

Nederland:

<http://www.minlnv.nl/>

België:

<http://cmilag.fgov.be/>

Europese Commissie

Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij — Handleiding

Luxemburg: Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

2002 — 47 blz. — 14,8 x 21 cm

ISBN 92-894-1650-5

Venta • Salg • Verkauf • Πωλησεις • Sales • Vente • Vendita • Verkoop • Venda • Myynti • Försäljning
http://eur-op.eu.int/general/en/s-ad.htm

BELGIUM/BELGIË

Jean De Lannoy
Avenue du Roi 203/Marsveldlaan 202
B-1190 Bruxelles/Bruksel
Tel: (32-2) 338 43 08
Fax: (32-2) 338 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@infobase.be
URL: http://www.jean.de-lannoy.be

**La librairie européenne/
De Europese Boekhandel**

Rue de la Loi 244/Watstraat 244
B-1040 Bruxelles/Bruksel
Tel: (32-2) 295 26 36
Fax: (32-2) 735 08 60
E-mail: mail@leurope.be
URL: http://www.leurope.be

Moniteur belge/belgisch Staatsblad

Rue de Louvain 40-42/Luiksesteenweg 40-42
B-1000 Bruxelles/Bruksel
Tel: (32-2) 552 22 11
Fax: (32-2) 511 01 84
E-mail: busdats@just.fgov.be

DENMARK

J. H. Schultz Information A/S

Hensvangvej 12
DK-2820 Albertslund
Tel: (45) 43 83 23 00
Fax: (45) 43 83 19 68
E-mail: jhschultz@schultz.dk
URL: http://www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag GmbH

Vertriebsabteilung
Amsterdamer Straße 102
D-50735 Köln
Tel: (49-221) 97 66 60
Fax: (49-221) 97 66 62 78
E-mail: vertrieb@bundesanzeiger.de
URL: http://www.bundesanzeiger.de

ΕΛΛΑΔΑ/GREECE

G. C. Eleftheroudakis SA

International Bookstore
Pieraeftonion 17
GR-10564 Athens
Tel: (30-1) 331 41 80/12/3-4/5
Fax: (30-1) 323 84 99
E-mail: elebooks@net.gr
E-mail: elebooks@hellasnet.gr

ESPAÑA

Boletín Oficial del Estado

Tratado, 27
E-28017 Madrid
Tel: (34) 915 38 21 11 (libros)
015 84 17 15 (suscripción)
Fax: (34) 915 38 21 21 (libros)
915 84 17 14 (suscripción)
E-mail: clientes@com.boe.es
URL: http://www.boe.es

Mundi Prensa Libros, SA

Castelo, 37
E-28001 Madrid
Tel: (34) 914 38 37 00
Fax: (34) 915 75 39 58
E-mail: libreria@mundiprensa.es
URL: http://www.mundiprensa.com

FRANCE

Journal officiel

Services des publications des CE
28, rue Duxieu
F-75727 Paris Cedex 15
Tel: (33) 140 58 77 31
Fax: (33) 140 58 77 00
E-mail: europe@journal-officiel.gouv.fr
URL: http://www.journal-officiel.gouv.fr

IRELAND

Alan Hanna's Bookshop

270 Lower Rathmines Road
Dublin 6
Tel: (353-1) 490 73 98
Fax: (353-1) 490 02 28
E-mail: hanna@aol.ie

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1
Casella postale 552
I-50125 Firenze
Tel: (39) 055 64 83 1
Fax: (39) 055 64 12 57
E-mail: licosa@licosa.com
URL: http://www.licosa.com

LUXEMBOURG

Messagerie du livre S.A.R.L.

8, rue de la Reine
L-2411 Luxembourg
Tel: (352) 40 10 20
Fax: (352) 40 06 61
E-mail: mail@mdl.lu
URL: http://www.mdl.lu

NETHERLAND

SOU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel: (31-70) 378 88 80
Fax: (31-70) 378 87 23
E-mail: sdu@sd.nl
URL: http://www.sdu.nl

PORTUGAL

Distribuidora de Livros Bertrand Ltd.†

Grupo Bertrand SA
Rua das Terras dos Vales, 4-A
Aparado 60027
P-2100 Amadora
Tel: (351) 214 65 87 87
Fax: (351) 214 96 02 55
E-mail: cto@pl.pt

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, SA

Sector de Publicações Oficiais
Rua de Escola Politécnica, 135
P-1250-100 Lisboa Cedex
Tel: (351) 213 94 57 00
Fax: (351) 213 94 57 50
E-mail: apoco@incm.pt
URL: http://www.incml.pt

SUOMI/FINLAND

**Akateminen Kirjakauppa/
Akademiska Bokhandeln**

Keskuskatu 1/Centralgatan 1
PL/PLR 128
FI-00101 Helsinki/Helsingfors
P. fin: (358-9) 121 44 15
F. fin: (358-9) 121 44 35
Sähköposti: apt@akademinen.com
URL: http://www.akademinen.com

SVERIGE

BTJ AB

Traktorsvägen 11-13
S-221 82 Lund
Tel: (46-46) 18 00 00
Fax: (46-46) 30 79 47
E-mail: info@btj.se
URL: http://www.btj.se

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd

Customer Services
PO Box 25
Newick NR3 1GN
Tel: (44) 870 60 05 522
Fax: (44) 870 60 05 533
E-mail: book.orders@tso.co.uk
URL: http://www.tso.co.uk

ISLAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skólavörðungsg. 2
IS-101 Reykjavík
Tel: (354) 552 55 40
Fax: (354) 552 55 60
E-mail: bokabud@smnet.is

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

Euro Info Center Schweiz

c/o OSEB Business Network Switzerland
Stämpfenbachstraße 85
PF 492
CH-4005 Zürich
Tel: (41-1) 365 83 15
Fax: (41-1) 365 54 11
E-mail: eicc@oseb.ch
URL: http://www.oseb.ch/eicc

BALGARIA

Europress Euromedia Ltd

50, bul. Vichova
BG-1000 Sofia
Tel: (359-2) 980 37 66
Fax: (359-2) 980 42 30
E-mail: Milena@mbos.bg
URL: http://www.europress.bg

CYPRUS

Cyprus Chamber of Commerce and Industry

PO Box 21455
CY-1509 Nicosia
Tel: (357-2) 980 57 52
Fax: (357-2) 68 10 44
E-mail: dome@ccci.org.cy

ESTI

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda

(Estonian Chamber of Commerce and Industry)
Toom-Kooli 17
EE-10130 Tallinn
Tel: (372) 648 02 44
Fax: (372) 648 02 45
E-mail: eim@koda.ee
URL: http://www.koda.ee

HRVATSKA

Mediatrade Ltd

Pavla Habza 1
HR-10000 Zagreb
Tel: (385-1) 481 94 11
Fax: (385-1) 481 94 11

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Szt. István kft 12
II. emelet 1/A
PO Box 1038
H-1137 Budapest
Tel: (36-1) 309 21 70
Fax: (36-1) 349 20 53
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
URL: http://www.euroinfo.hu

Miller Distributors Ltd

Malta International Airport
PO Box 25
Luqa LQA 05
Tel: (356) 66 44 68
Fax: (356) 67 67 99
E-mail: gwinth@usa.net

NORGE

Sweta Blackwell AS

Hans Nielsen Hauges gt. 39
Boks 4801 Nydalen
N-0403 Oslo
Tel: (47) 23 40 00 00
Fax: (47) 23 40 00 01
E-mail: info@sweta.blackwell.com
URL: http://www.sweta.blackwell.com/no

POLSKA

As Polonia

Krakowskie Przedmieście 7
Skr. pocztowa 1001
PL-60-950 Warszawa
Tel: (48-22) 826 12 01
Fax: (48-22) 826 62 40
E-mail: books@119.aspolonia.com.pl

ROMÂNIA

Euromedia

Str. Domnie Lupu nr. 65, sector 1
RO-70184 Bucuresti
Tel: (40-1) 315 44 03
Fax: (40-1) 312 86 46
E-mail: euromedia@mailcity.com

SLOVAKIA

Centrum VTI SR

Nám. Slobody, 19
SK-81223 Bratislava
Tel: (421-7) 54 41 83 64
Fax: (421-7) 54 41 83 64
E-mail: europ@bbs.sk
URL: http://www.sk.stuba.sk

SLOVENIA

GV Založbo

Dunajska cesta 5
SLO-1000 Ljubljana
Tel: (386) 613 09 1804
Fax: (386) 613 09 1805
E-mail: europ@gvskit.si
URL: http://www.gvskit.si

TÜRKİYE

Dünya İletişim AS

100, Yıl Mahallesi 34440
TR-80050 Başpazarı-Istanbul
Tel: (90 212) 629 48 89
Fax: (90 212) 629 46 27
E-mail: aktuel@info.dunya.com

ARGENTINA

World Publications SA

Av. Córdoba 1877
C1120 AAA Buenos Aires
Tel: (54-11) 48 15 81 56
Fax: (54-11) 48 15 81 50
E-mail: wpbbooks@infovia.com.ar
URL: http://www.wpbbooks.com.ar

AUSTRALIA

Hunter Publications

PO Box 404
Abbotsford Victoria 3067
CEP
Tel: (61-3) 94 17 53 61
Fax: (61-3) 94 10 71 54
E-mail: jpdavies@ozemail.com.au

BRESEL

Livraria Camões

Rua Briteiros da Silva, 12 C
CEP
20043-900 Rio de Janeiro
Tel: (55-21) 262 47 78
Fax: (55-21) 262 47 76
E-mail: livraria.camoes@uol.com.br
URL: http://www.incm.com.br

CANADA

Les éditions La Liberté Inc.

3020, chemin Sainte-Foy
Sainte-Foy, Québec G1X 3V6
Tel: (1-418) 658 37 83
Fax: (1-800) 567 54 45
E-mail: liberte@medim.com.ca

Renouf Publishing Co. Ltd

5368 Chemin Capotrek Road, Unit 1
Ottawa, Ontario K1J 5J3
Tel: (1-613) 745 26 65
Fax: (1-613) 745 76 60
E-mail: order.capt@renoufbooks.com
URL: http://www.renoufbooks.com

EGYPT

The Middle East Observer

41 Sherif Street
Cairo
Tel: (20-2) 392 69 10
Fax: (20-2) 392 93 32
E-mail: info@meobserver.com
URL: http://www.meobserver.com.eg

MALAYSIA

EBIC Malaysia

Suite 45.02, Level 45
Plaza MBI (Letter Box 45)
8 Jalan Yap Kwan Seng
50450 Kuala Lumpur
Tel: (60-3) 21 62 82 98
Fax: (60-3) 21 62 81 98
E-mail: ebic@inet.net.my

MEXICO

Mundi Prensa México, SA de CV

Pio Pánuco, 141
Colonia Cuauhtémoc
MX-06500 Mexico, DF
Tel: (52-5) 533 56 58
Fax: (52-5) 514 87 99
E-mail: 101545.2381@compuserve.com

SOUTH AFRICA

Eurochamber of Commerce In South Africa

PO Box 781738
2146 Sandton
Tel: (27-11) 884 39 52
Fax: (27-11) 883 55 73
E-mail: info@eurochamber.co.za

SOUTH KOREA

The European Union Chamber of Commerce In Korea

5/F Fl. The Shilla Hotel
202, Jangchung-dong 2 Ga, Chung-gu
Seoul 100-392
Tel: (82-2) 22 53 56314
Fax: (82-2) 22 53 58358
E-mail: euock@euock.org
URL: http://www.euock.org

SRI LANKA

EBIC Sri Lanka

Tana Asia Hotel
115 Sri Chittampalam
A. Gardiner Mawatha
Colombo 2
Tel: (94-11) 074 71 50 78
Fax: (94-11) 44 87 79
E-mail: ebic@inet.lk

TAI-WAN

Tycoon Information Inc

PO Box 81-466
105 Taipei
Tel: (886-2) 87 12 88 86
Fax: (886-2) 87 12 47 47
E-mail: tyu@upc.m21.net.tw

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive
Lanham MD 20706-4391
Tel: (1-800) 274 44 47 (toll-free telephone)
Fax: (1-800) 865 34 50 (toll-free fax)
E-mail: query@bernan.com
URL: http://www.bernan.com

**ANDERE LANDER
OTHER COUNTRIES
AUTRES PAYS**

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix

Office for Official Publications of the European Communities

**2, rue Mercier
L-2985 Luxembourg**

**Tel: (352) 28 29-23455
Fax: (352) 28 29-47858
E-mail: info-europe@cec.eu.int
URL: http://www.eupub.com**



BUREAU VOOR OFFICIËLE PUBLICATIES
DER EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

L-2985 Luxembourg

ISBN 92-894-1650-5



9 789289 416504 >